

Strategisen monituottajuus- ohjelman valmistelu

Ennakkoinfot 29.8. ja 3.9.2024

Agenda

- 1 Tausta ja valmistelu
- 2 Talousnäköy
- 3 Ohjelman tavoitteet
- 4 Monituottajuuohjelman sisältöjen kommentointipyyntö ja kysymykset

Tausta ja valmistelu

Mitä on monituottajuus?

**Julkisesti
rahoitettujen
palveluiden
tuottamista yhdessä
yksityisen ja
kolmannen sektorin
tuottajien kanssa.**

Pitkän aikavälin tavoite:

***Väestön palvelutarpeet, palvelutuotannon
mahdollisuudet sekä rahoitus ovat
tasapainossa***

Pirhan tarkoituksena on rakentaa strateginen monituottajuuksmalli, joka toimii tasapainoisesti omaa tuotantoa täydentäen

Lähtökohdat

Pirha on aloittanut toimintansa; järjestämisvastuun siirrosta 1,5 v.

Kokonaisuutta on lähdetty välittömästi uudistamaan, toimintaympäristö haastava

Pirhalla on huomattava 1,5 mrd.€ ostopalvelujen ja in-house yhtiöiden kokonaisuus

Onnistumisia haetaan kaikilta osa-alueilta, myös ostopalveluista

Nyt

Ostopalveluiden kustannusten nousu Pirhassa on ollut paikoin hallitsematonta

Kestävä talous edellyttää välittömiä toimenpiteitä itse tuotetuissa ja ostetuissa palveluissa

Pirhan monituottajuuksmalli on historiallista perintöä, joka uudistetaan hyvinvointialueelle sopivaksi

Kyseessä on merkittävä kokonaisuus, joka kytkeytyy myös seuraavaan strategiakauteen

Tavoitetila

Strateginen monituottajuuksmalli on luotu, hyvin johdettu ja toimii tasapainoisesti täydentäen omaa tuotantoa

Tavoiteltavia vaikutuksia ovat:

- Monituottajamalli palvelee Pirhan tavoitteita täysimääräisesti
- Ostopalveluiden kustannuskasvu on taittunut ja hallittua
- Monituottajuuden ja innovaatioiden mahdollisuudet hyödynnetään
- Pirhan ostovoima ja skaalaedut edistävät kustannustehokkaita hankintoja
- Tuloksekkaat in-house yhtiöt ja vahvistunut tuotantorakenne

Uudistettava ostopalveluiden kokonaisuus vastaa tunnistettuihin Pirhan sisäisiin ja ulkoisiin toimintaympäristön haasteisiin

	Haaste	Tilannekuva	Vaikutukset
1	Hintojen hallitsematon nousu	<ul style="list-style-type: none">Ostopalveluiden ja sopimusten hintojen korotukset ovat olleet osittain yleistä kustannustason nousua voimakkaampiaErityisesti sosiaalihuollon asumispalveluissa, miepäpalveluissa ja suun terveydenhuollossa	<ul style="list-style-type: none">Ostopalveluiden hintojen kasvu nykyisellä tahdilla ei ole kestävä sote-järjestelmän näkökulmastaPirha rakentaa strategista monituottajuutta toimivan markkinan ja palveluiden laadun kehittämiseksi
2	Talouden raamissa pysyminen	<ul style="list-style-type: none">Kevään tilinpäätösennusteen mukaan talouden alijäämä on tänä vuonna n. -63 M€ alijäämäinenPalvelujen ostojen budjetti on ylittymässä n. 65 M€ talousarvion raamista	<ul style="list-style-type: none">Taseen kertynyt alijäämä on katettava kolmen vuoden kuluessa, muutoin Valtiovarainministeriö voi käynnistää arviointimenettelynTalouden tasapainottamiseksi Pirha sopeuttaa oman tuotannon ohella myös ostopalveluita
3	Riittävä oma tuotanto	<ul style="list-style-type: none">Sote-järjestämislain (8 §) mukaan hyvinvointialueen oman sote-palvelutuotannon on erilaisten riskien välttämiseksi oltava riittävääTietyissä palveluissa (esim. ikääntyneiden asumispalvelut ja sijaishuolto) ostopalveluiden merkittävä osuus haastaa oman palvelutuotannon riittävyden	<ul style="list-style-type: none">Ostopalveluiden merkittävä osuus on nostanut riskiä hallita palveluiden kestävästä kustannuskehitystä ja heikentänyt vaikutusmahdollisuuksia kustannustehokkuuden kehittämiseksiPirha pyrkii vahvistamaan oman tuotannon osuutta valikoiduissa palveluissa toimivuuden varmistamiseksi
4	Monituottajamalli historiallista perintöä	<ul style="list-style-type: none">Nykyinen monituottajamalli on periytynyt hyvinvointialueelle aikaisemmalta 15 järjestäjän ajaltaKokonaisuus pirstaleinen ja vaikeasti johdettavissa	<ul style="list-style-type: none">Uudistetaan monituottajamalli yhden vahvan järjestäjän malliin, Pirhan strategian mukaisestiTavoitteena olla pitkäjänteinen ja luotettava kumppani tuottajien suuntaan sekä hyödyntää monituottajuuden ja innovaatioiden mahdollisuudet

Maaliskuussa 2024 aluehallituksen päätöksellä perustettiin hyvinvointialueen ostopalveluja tarkasteleva työryhmä

Tausta

- Pirkanmaan hyvinvointialueella ostopalvelujen kokonaisuus on erittäin merkittävä (1 560 m€ ja 57 % koko taloudesta)
- Ostopalvelujen kustannuskehitys on ollut poikkeuksellisen nopeaa ja asettaa suuria haasteita talouden hallinnalle, joka ennusteen mukaan on merkittävästi alijäämäinen tänä vuonna
- Sosiaali- ja terveyshuollon järjestämislain mukaisesti (8§) palvelujen järjestäjän on varmistettava kaikissa olosuhteissa riittävä oman tuotannon osuus kaikissa palveluissa. Pirkanmaalla eräiden palvelujen osalta on tarpeen arvioida, täyttyykö lainsäädännön vaade oman tuotannon osuudesta.
- Talousarviossa 2024 on tavoitteena vähentää ostopalveluiden määrää hyvin merkittävästi.

Edellä mainitut näkökulmat huomioiden on aluehallitus asettanut laaja-alaisen työryhmän, jonka tavoitteena on:

1. Kuvata ostopalveluiden käyttö kustannus- ja trenditietoineen
2. Etsiä keskeisimmät syyt kustannuskasvulle sekä talousarvion ylityksille
3. Kuvata keskeisimmät ongelmat ostopalveluiden johtamisessa, sekä tehdä tarvittavat muutosehdotukset
4. Arvioida, onko hankintatoimen ja ostopalveluiden välinen työnjako oikea suhteessa asetettuihin ostopalveluiden vähentämistavoitteisiin
5. Tehdä konkreettinen suunnitelma ostopalveluiden käytön ja kustannusten vähentämiseksi
6. Pohtia, miten yhteensovitetaan strateginen monituottajuus ja kokonaiskustannusten nykyistä parempi hallinta

Ostopalvelukokonaisuuden tarkastelu on aloitettu keväällä, syksyllä valmistellaan strateginen monituottajuusohjelma

Osallisuus: Sisäisten sidosryhmien kanssa rakennetaan omistajuutta toimeenpanoon, ulkoisten kanssa tietoisuutta ja luottamusta

Sisäiset sidosryhmät

Palvelutuotanto

- Palvelulinjojen johto
- Henkilöstö ja HR
- Tukipalvelut ja in-house yhtiöt

Konsernipalvelut ja HVA:n johto

- Talous
- Strateginen hankinta
- HVA-jory

Päätäjät

- Aluevaltuusto
- Aluehallitus jaostoineen

Toimeenpanon omistajuus ja päätökset

Ulkoiset sidosryhmät

Tuottajakenttä

- Ostopalvelutuottajat
- Järjestöt
- Edunvalvontaorganisaatiot

Valiokunnat ja toimielimet

- Valiokunnat
- Vaikuttamistoimielimet
- Yhteistoimintaelin

Asukkaat ja asiakkaat

Muut

- Tuomi ja Istekki
- Muu hva:t (esim. YTA tai suurimmat alueet)
- Ministeriöt

Luottamuksen rakentaminen avoimessa
vuorovaikutuksessa

Valiokunnat ja toimielimet
ulkoisissa sidosryhmissä,
koska niillä ei toimeen-
pano- tai päätösvastuuta

Syksyllä ohjelman laatimiseen osallistuvat eri sidosryhmät laajasti – ohjelmasta päätetään aluehallituksessa 11.11.

Kategoria	Käsittely	Elokuu			Syyskuu				Lokakuu				Marraskuu		
		12.– 16.8	19.– 23.8	26.– 30.8	2.– 6.9	9.– 13.9	16.– 20.9	23.– 27.9	30.9– 4.10	7.– 11.10	14.– 18.10	21.– 25.10	28.10– 1.11	4.– 8.11	11.– 15.11
Tuottajakenttä	Ostopalvelutuottajien keskustelut														
	Järjestötuottajien keskustelut														
	Edunvalvojien keskustelut														
Henkilöstö, asiakkaat & asukkaat	Henkilöstöinfo							?							
	Asukasraati (syyskuu) & osana asukaskyselyä (marraskuu)							?						?	
Yhteisinfo	Ennakkoinfo (Teams): vaikut.toimielimet, valiokunnat, jaostot			29.8.	3.9.										
Vaikuttamistoimielimet	Nuorisovaltuuston kokouksen kommentit									8.10.					
	Vanhusneuvoston kokouksen kommentit							17.9.							
	Vammaisneuvoston kokouksen kommentit						11.9.								
	Yhteistoimintaelimen kommentit							17.9.							
Valiokunnat	Hyvinvointi- ja turvallisuusvaliok. kommentit								24.9.						
	Tulevaisuus- ja strategiavalio. kommentit							18.9.							
	Monipalveluvaliokunnan kommentit							17.9.							
	Vähän palveluita käyttävien valiok. kommentit								26.9.						
Jaostot	Asiakkuus ja laatujaoston kokouksen kommentit						9.9.								
	Henkilöstöjaoston kokouksen kommentit								2.10.						
	Konserni- ja toimitilajaoston kokouksen kommentit						10.9.								
In-house -yhtiöt	Info in-house -yhtiöille						?								
Politiikka	Aluehallituksen lähetekeskustelu / aamukoulu			26.8.											
	Aluevaltuuston esittely puheenjohtajatoimikunnassa				6.9.										
	Aluehallituksen päätöskokous ja ohjelman hyväksyntä														11.11.

?

Tarkka pvm sovittava erikseen

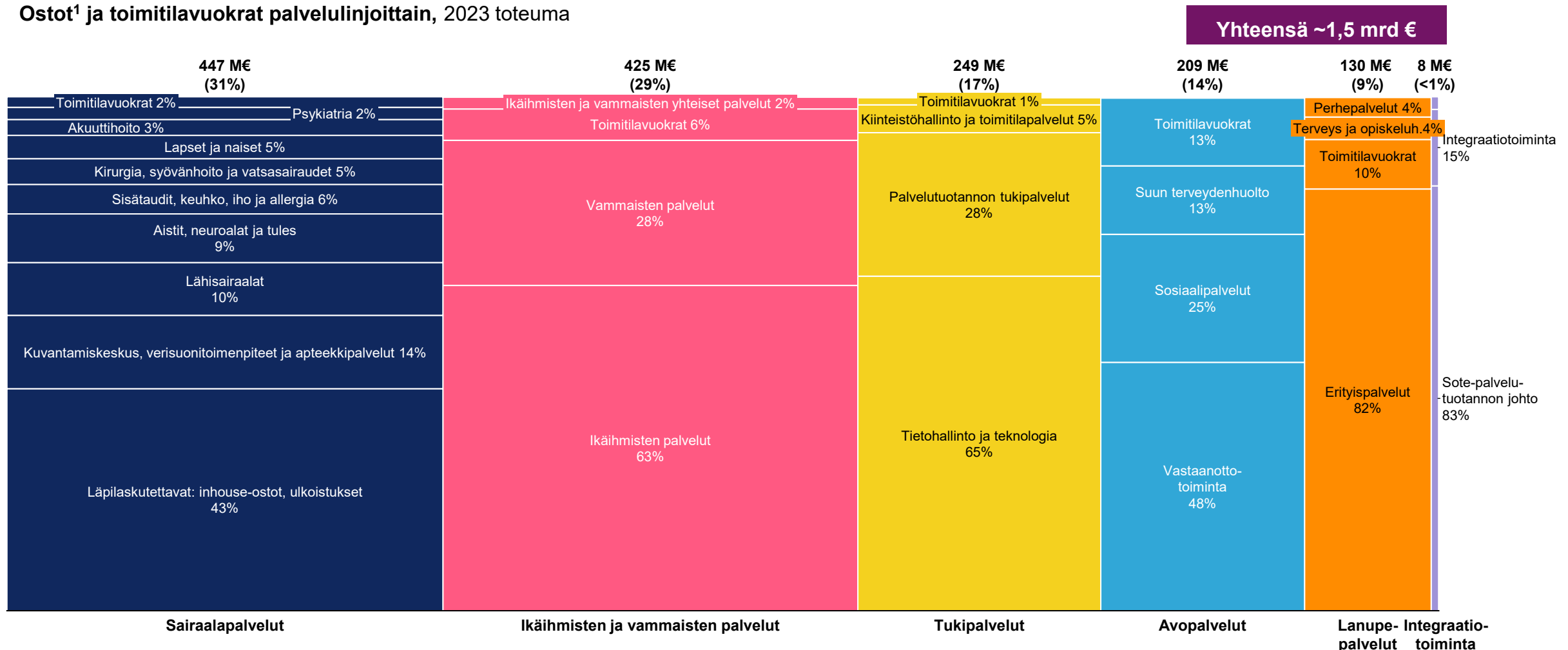
Alustava aikataulu

Talousnäköymä

Pirhan ostot ja vuokrat viime vuonna olivat n. 1,5 miljardia euroa – taloutta tasapainotetaan kehittämällä ostojen kokonaisuutta

Ostot¹ ja toimitilavuokrat palvelulinjoittain, 2023 toteuma

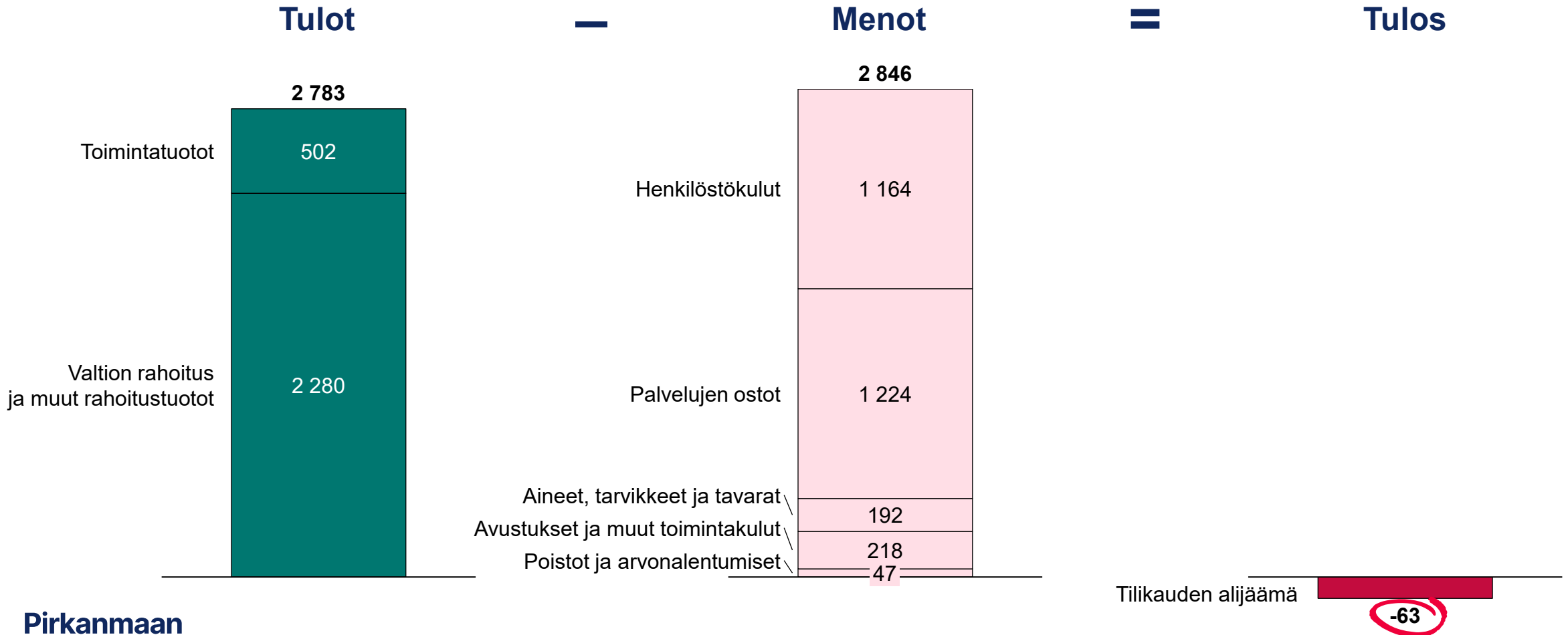

Ohjelmassa tarkastelun kohteena oleva ostopalvelujen kokonaisuus on yli 1 miljardia euroa

		Kategoria (miljoonaa euroa)	Avo	Lape	Ikivapa	Saipa	Tuki	Yhteensä rivi	Yhteensä kategoria	
Sote-asiakas-palvelut	Keskeisimmät	Asumispalvelut ja sijaishuolto	Ikääntyneet			205,1		205,1	378,5	
			Vammaiset henkilöt			69,1		69,1		
			Miepä-kuntoutujat	34,5						34,5
			Sijaishuolto		69,8					69,8
	Asiakaspalvelut in-house -yhtiöiltä	Coxa				64,2	4,6	68,8	197,9	
		Sydänkeskus				91,6	5,3	96,9		
		Keiturin Sote	8,8	0,5	19,2	3,7		32,3		
	Kokonais- ja osaulkoistukset	Mäntänvuoren terveys		Kokonaissummaa ei eritelty linjoille					39,3	78,4
		Kolmostien terveys Tampere / Mehiläinen	9,0	Kokonaissummaa ei eritelty linjoille					30,1	
	Henkilöstön osto- ja vuokraus	Läpi linjojen	4,7						41,3	50,6
		Sarastia			1,5	27,7	7,3	9,3	9,3	
	Muut	Päihdepalvelut	Avohuumehoito	4,2					4,2	8,2
			Laitos- ja avokuntoutus	4,0					4,0	
		Kotiin vietävät palvelut / kotona-asumista tukevat	Lapsiperheet			2,1			2,1	57,7
Ikääntyneet						24,4		24,4		
Vammaiset henkilöt						31,2		31,2		
Suun terveydenhuolto		Kiireellinen hoito	2,9					2,9	10,4	
		Suuhygienistipalvelut	0,8					0,8		
		Kiireetön hoito	6,7					6,7		
Työkäisten sos. palvelut	Kuntouttava työtoiminta	6,3					6,3	8,4		
	Sos. kuntoutus	2,0					2,0			
Tuki-palvelut	Tietohallinto (Istekki)	Jatkuvat palvelut					95,0	95,0	141,8	
		Muut					46,8	46,8		
	Muut suurimmat tukipalvelut in-house -yhtiöiltä (ei-kliiniset)	Tuomi Logistiikka					144,1	144,1	243,1	
		Voimia (ateriapalvelut)					53,7	53,7		
		Monetra (taloushallinto)					19,9	19,9		
		PirTe (työterveys)					13,2	13,2		
		Sakupe (tekstiilihuolto)					12,2	12,2		
	Kliiniset tukipalvelut	Kuvantaminen	Täydentyy	Täydentyy	Täydentyy	Täydentyy	Täydentyy		66,3	
Laboratorio (Fimlab)	18,0		0,3	47,9		66,3				
Toimitilavuokrat	Palveluverkkoon peilaten	27,5	12,4	41,9	26,0	3,4	111,3	111,3		
Laitteet, tavarat ja lääkkeet (läpi linjojen)	Lääkkeet	1,8	0,04	0,03	52,2		54,1	71,1		
	Pienhankinnat	0,5	1,0	0,1	1,6	0,1	3,3			
	Investointihankinnat	1,9			6,1	5,8	13,7			

Kevään 2024 ennusteen mukaan talous on tänä vuonna 63 milj. € alijäämäinen, minkä myötä taloutta on tasapainotettava

Pirhan tulot ja menot 2024 ennuste, miljoonaa euroa

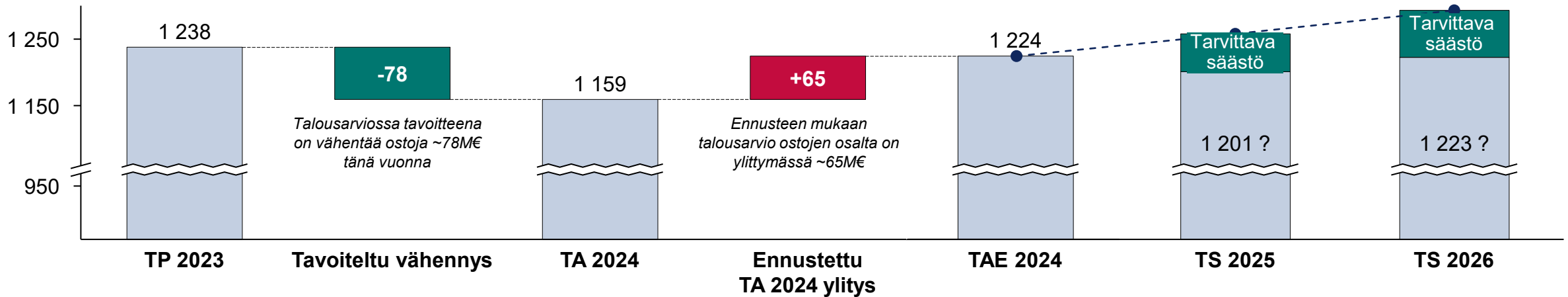
Ostopalveluiden vähentäminen on toimeenpantava heti, jotta alijäämä on mahdollista kattaa vuoteen 2026 mennessä

HAVAINNOLLISTAVA ESIMERKKI

Miljoonaa euroa

■ Palvelujen ostot - ● - Nykyisten ostokustannusten kasvu hva-indeksin mukaisesti

Ostopalveluiden vähentäminen **vaatii välittömiä säästötoimenpiteitä, joiden kokoluokka on suurempi kuin taloussuunnitelmassa**

Jos alijäämä kasvaa tänä vuonna tulee ylijäämän olla suurempi kuin nykyisessä taloussuunnitelmassa, **jotta kertynyt alijäämä voidaan kattaa 2026 mennessä**

Monituottajuusohjelman tavoitteet

Tavoitetila

Pitkällä aikavälillä tavoitteena on, että väestön palvelutarpeet, palvelutuotannon mahdollisuudet sekä rahoitus ovat tasapainossa

Ohjelman tarkoituksena on, että strateginen monituottajusmalli on luotu, hyvin johdettu ja toimii tasapainoisesti täydentäen omaa tuotantoa

Ohjelmalla tavoiteltavia vaikutuksia ovat mm:

- Monituottajamalli palvelee Pirhan tavoitteita täysimääräisesti
- Ostopalveluiden kustannuskasvu on taittunut ja hallittua
- Monituottajuuden ja innovaatioiden mahdollisuudet hyödynnetään
- Pirhan ostovoima ja skaalaedut edistävät kustannustehokkaita hankintoja
- Tuloksekkaat in-house yhtiöt ja vahvistunut tuotantorakenne

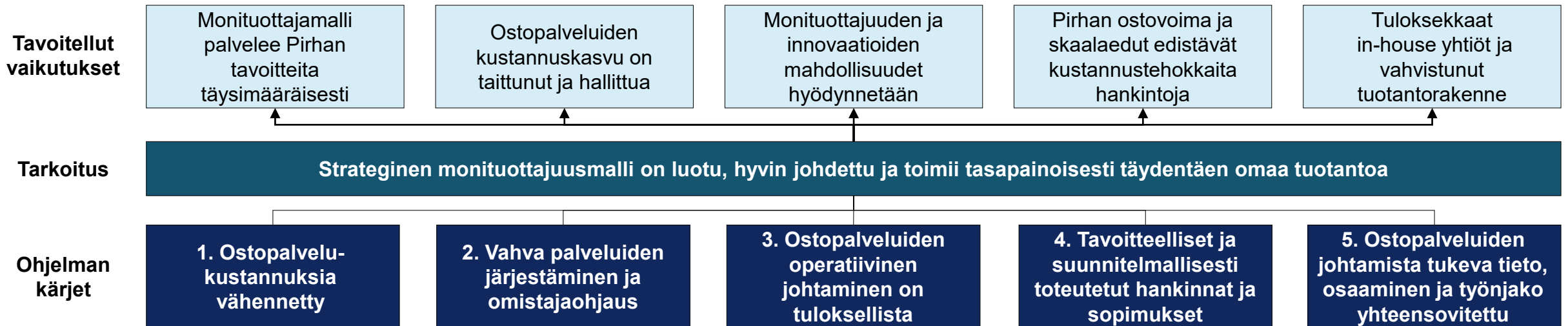
Tunnistettut ostopalveluiden haasteet on kiteytetty ”ongelmapuuksi”

Haasteet ostopalveluissa on tavoitteellistettu ”tavoitepuuhun”, joka toimii ohjelman rakenteena (1/2)

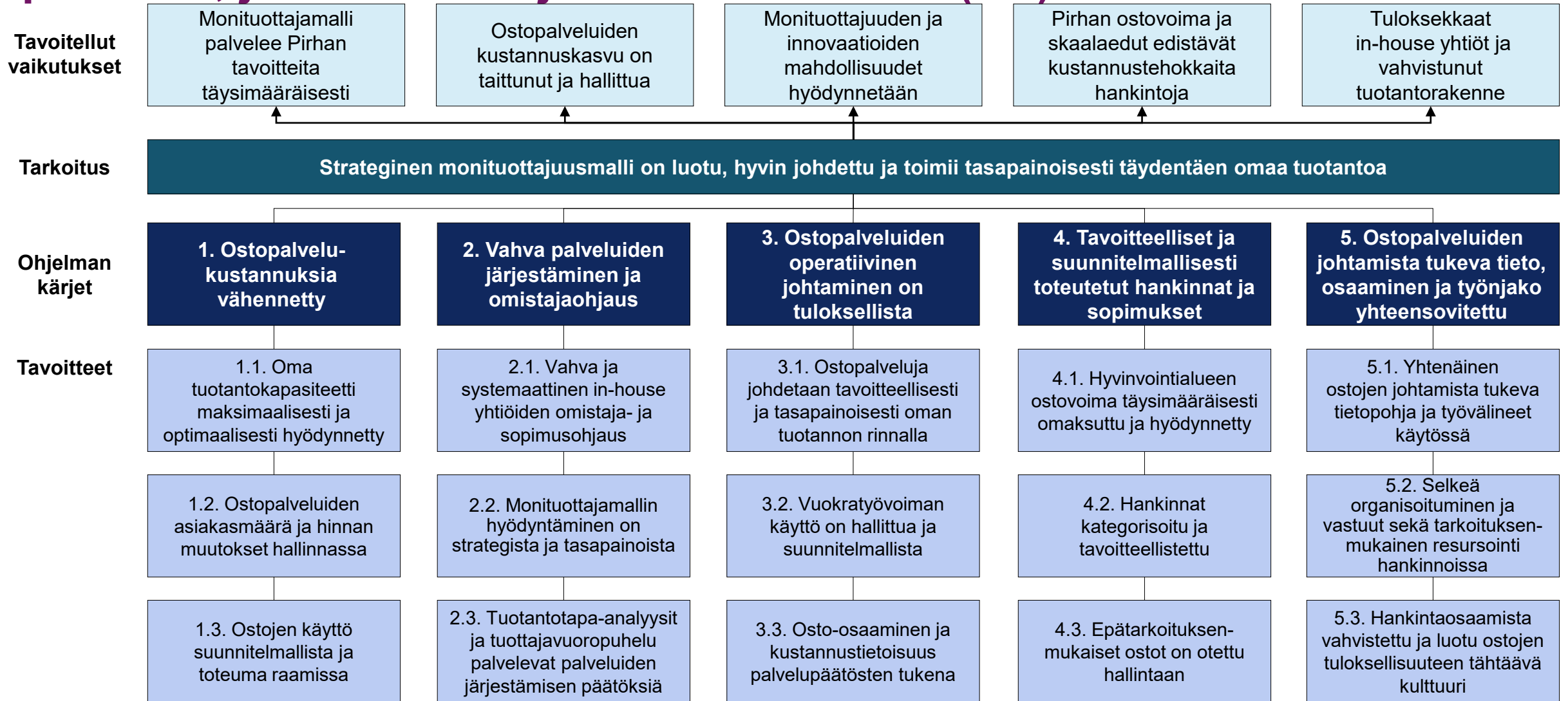
Pitkän aikavälin tavoite:

Väestön palvelutarpeet, palvelutuotannon mahdollisuudet sekä rahoitus ovat tasapainossa

Haasteet ostopalveluissa on tavoitteellistettu ”tavoitepuuhun”, joka toimii ohjelman rakenteena (2/2)

Pitkän aikavälin tavoite:
Väestön palvelutarpeet, palvelutuotannon mahdollisuudet sekä rahoitus ovat tasapainossa

Syksyn valmistelun aikataulu

▲ Ostopalveluryhmän kokous ★ Keskeinen välietappi

	Elokuu				Syyskuu				Lokakuu				Marraskuu				Joulukuu			
	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51
Keskeiset välietapit	31.8 vähentämiskeinojen talousvaikutukset syötteeksi TA2025 valmistelu ★				30.9 työryhmän loppuraportti; ostopalveluryhmän toimikausi päättyy (per perustamispäätös) ★				11.11 Ohjelmasta päättäminen aluehallituksessa ★											
Ostopalveluryhmän kokoukset	▲ 15.8		▲ 29.8		▲ 11.9		▲ 24.9		▲ 7.10		▲ 21.10									
1. Ohjelma-dokumentti ja monituottajuuden periaatteet laadittu	Vastuuhenkilöt nimetty		Toimenpidesuunnitelman sisällöt validoitu ja täydennetty vastuuhenkilöiden kanssa huomioiden myös osallistamisen palaute						Ohjelman toimeenpanon valmistelu				Ohjelman toimeenpano ja seuranta käynnistetty							
	Pirhan strategiset monituottajuuden periaatteet kuvattu								Saavutettava ohjelmadokumentti valmis											
2. Osallisuus, sisäinen: toimeenpanon omistajuus ja linjaukset	Laaja-alainen sisäisten sidosryhmien osallisuus toteutunut tarkennetun suunnitelman mukaisesti																			
3. Osallisuus ulkoinen: luottamuksen rakentaminen	Laaja-alainen ulkoisten sidosryhmien osallisuus toteutunut tarkennetun suunnitelman mukaisesti																			
4. Ostopalveluiden käytön ja kustannusten vähentäminen	Vähentämiskeinojen talousvaikutusten arviointi & validointi				Talouden kk-seuranta				Talouden kk-seuranta				Talouden kk-seuranta				Talouden kk-seuranta			
	Talouden kk-poikkeamaseuranta																			
5. Muut	Seuraavan strategian esivalmistelu ja ohjelman kytkeminen siihen																			
	Organisaattiorakenteen arviointi																			

Monituottajuusohjelman sisältöjen kommentointi- pyyntö ja kysymykset

Alustus kommentointiin:

Ohjelman sisältö on työstövaiheessa syys-lokakuun ajan, ja kommentit pyydetään työversioon. Saatujen kommenttien perusteella sisältöä päivitetään lokakuussa ennen marraskuun päätöksentekoa.

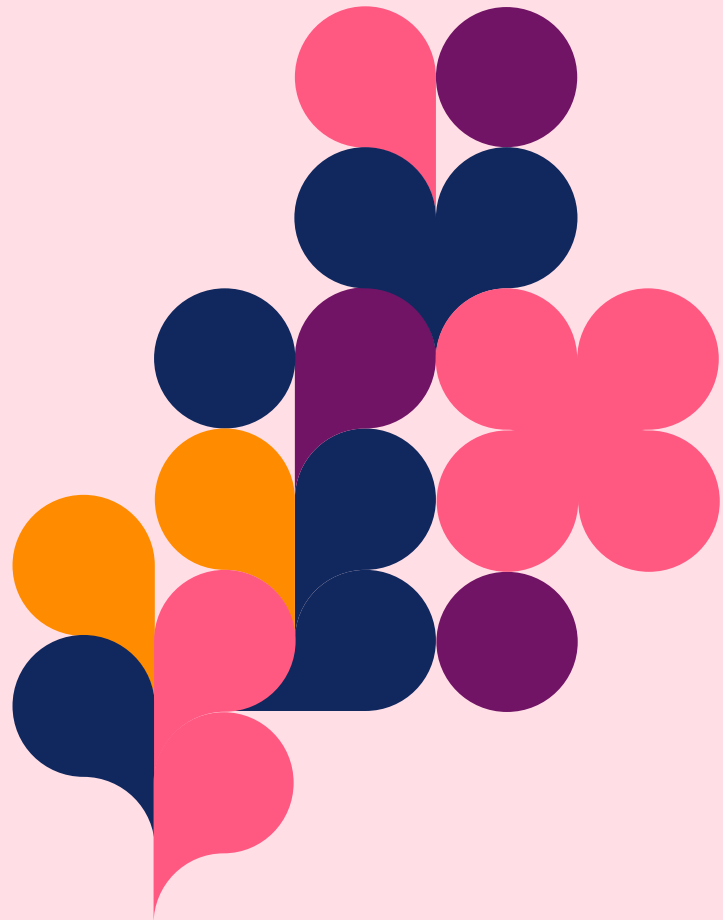
Kysymykset ennakkoinfoon – kommentit käsitellään kunkin tahon omissa kokouksissa

Kysymykset (käsittely omissa kokouksissa)

1. Puuttuuko alustavasta ohjelmarakenteesta joku teema, joka ei tällä hetkellä riittävästi korostu?
2. Mitä erityisiä näkökulmia monituottajuuden kehittämiseen tulisi huomioida ohjelman valmistelussa edustamanne tahon näkökulmasta?
3. Muut huomiot ohjelman valmisteluun tai sisältöihin liittyen?

Vastausten toimittaminen

- Kysymykset ja huomiot käsitellään jaostojen, valiokuntien ja vaikuttamistoimielimien omissa kokouksissa
- Kokouksen sihteeri koostaa kommentit yhteen
- Sihteeri toimittaa kommentit keskitetysti jatkovalmisteluun Katri Lielahden kautta (katri.lielahti@pirha.fi)

Kiitos!

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**